



Міністерство освіти і науки України  
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний  
університет імені К. Д. Ушинського»  
Південноукраїнський центр професійного розвитку керівників та фахівців  
соціономічної сфери

# **РОЗВИТОК КРЕАТИВНОСТІ ЯК РЕСУРСУ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ОСОБИСТОСТІ: ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ**

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ  
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ  
04 квітня 2025 року**

ОДЕСА

УДК: 159.953:37.015.3:005.963

**ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:**

**Черненко Наталія Миколаївна** - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри освітнього менеджменту та публічного управління.

**Соловейчук Олена Максимівна** – фахівець Південноукраїнського центру професійного розвитку керівників та фахівців соціономічної сфери.

*Рекомендова вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський  
національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»  
(протокол №14 від 24 квітня 2025 р.)*

**Рецензенти:**

**Ольга ЗБАРСЬКА (Olga Zbarskaya)** - доктор наук, експерт у галузі креативного потенціалу людини, член академії ACSW, член The Textbook & Academic Authors Association, засновник та президент компанії «OZCREDO», автор книг та підручників.

**Осіпова Тетяна Юріївна** - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки Університету Ушинського

**Розвиток креативності як ресурсу інноваційного потенціалу особистості: психолого-педагогічні аспекти:** збірник матеріалів всеукраїнської науково-методичної конференції з міжнародною участю. Одеса : Університет Ушинського, 2025. 511 с.

До збірника увійшли матеріали всеукраїнської науково-методичної конференції з міжнародною участю, присвяченої різним психолого-педагогічним аспектам інноваційного потенціалу особистості, сучасним методам та формам організації освітнього процесу у закладах освіти різного рівня, розвитку креативного мислення під час підготовки здобувачів у закладах освіти.

Науковці висвітлюють питання щодо сучасних форм і методів розвитку креативності як ресурсу інноваційного потенціалу особистості.

Відповідальність за зміст матеріалів несуть їх автори.

© Університет Ушинського

Виконанню цих завдань всеохоплююче сприяє програма Міжнародного підвищення кваліфікації «Розвиток креативності як ресурсу інноваційного потенціалу особистості: психолого-педагогічні аспекти», яка визначає основні аспекти розвитку креативності у фахівців та студентів як важливої якості у сучасному світі.

**СОКАЛЬ Марія Анатоліївна**

## **ПРОЄКТУВАННЯ КРЕАТИВНОГО НАВЧАННЯ В ДИЗАЙНІ УРОКІВ МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ**

На сучасному етапі початкової освіти розвиток креативності учнів, їх індивідуальних досягнень у різних видах творчої діяльності реалізується в багатьох нових освітніх технологіях: розвиваючому, проблемному, диференційованому, інтерактивному навчанні, інтегрованому, проєктному навчанні, навчанні засобами суб'єктивізації та ін. Зрозуміло, що важливим завданням вчителя як дизайнера освітнього процесу є внесення в нього необхідних змін, що дозволяють ефективно працювати над проявами креативності у здобувачів.

«Гармонійність розвитку креативності забезпечується: підбором нових, оригінальних форм, методів, прийомів і засобів навчання та виховання, розробкою творчих індивідуальних завдань для учнів, які спрямовані на розвиток креативної уяви, креативного мислення та креативної грамотності» [2]. Доречним є також інтегрування традиційних завдань з такими, що забезпечують творчу діяльність учнів.

Неодмінним чинником побудови ефективного процесу розвитку креативності молодшого школяра є відповідні методи та прийоми навчання. На думку В.В. Павленка, актуальними з точки зору визначеного завдання є евристичні, дослідницькі та проблемні методи. Тричленну класифікацією креативних методів цього автора подано в таблиці 1.

Таблиця 1

| Групи методів                             | Дидактичний зміст                                                                                                      | Вид реалізації                                   |
|-------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------|
| Методи проблемного навчання               | формування пізнавальних потреб учнів, забезпечення необхідної спрямованості їх думок на розв'язання суперечливих даних | проблемна ситуація                               |
| Методи продукування ідей<br>(за М. Боден) | розгляд ситуацій з різних точок зору                                                                                   | прийоми розвитку пошукового креативного мислення |

|                    |                            |                                      |
|--------------------|----------------------------|--------------------------------------|
|                    |                            | («Шість капелюхів»,<br>реверсування) |
| Розвивальні методи | розвиток аналітичних умінь | карти пам'яті, кейс-стаді            |

(див. [2]).

Проте, на наш погляд, наведений розподіл є достатньо умовним, тому що серед технік творчого мислення багато таких, що, виходячи з їх визначення експертом у галузі креативного потенціалу людини, доктором наук О. Збарською (США), являють собою контамінацію вищезначених характеристик. Це, наприклад, метод трьох «якщо», мозковий штурм, рольова гра, які також практикуються в системі початкового навчання.

Розвиток креативності молодшого школяра є важливим чинником реалізації завдань мовно-літературної галузі початкової освіти. Креативне навчання може реалізовуватись у різний спосіб. Так, наприклад, на базі текстів казкового жанру учні виконують такі творчі мовленнєві завдання: «Казка навиворіт» (будується на основі рокировки позитивних та негативних персонажів), «Плюс один» (мається на увазі поповнення списку дійових осіб казки); «Казка на новий лад» (передбачає асоціативне фантазування); «Казка заблукала» (нова казка створюється на основі поєднання персонажів, епізодів декількох казок); «Дофантазуємо продовження казки», «Придумай казочки кінець» та ін. Розуміючись на особливостях казкового світу, діти можуть практикуватись у сторітелінгу, розмірковуючи над тим, якого персонажа вони хотіли би наслідувати й чому.

Стимулювати креативну уяву учнів у процесі розвитку їх комунікативно-мовленнєвих умінь, монологічного мовлення дозволяють ігрові вправи на висловлення припущення «Що станеться, якщо...» й «Чому це трапилося?» та пошукові завдання на основі припущення «Давайте уявимо...» (будуються на умовних ситуаціях). Креативних рішень вимагають вправи на створення двох текстів на основі одного деформованого, який поєднує в собі дві теми та є псевдотекстом (текстом за формою, але не змістом); складання тексту по колу в малих групах; складання двох текстів на основі вихідного, що побудовано на парі омонімів, та ін.

На лексичному матеріалі, в процесі удосконалення мовлення молодших школярів на лексичному рівні на підґрунті дослідження семантики слова і системних зв'язків слів, усвідомлення взаємозв'язку лексичного значення слова з поняттям, вчитель має змогу розвивати нешаблонне мислення учнів, пропонуючи, наприклад, добрати аналогічні слова (за визначеною властивістю); утворити пари з декількох слів, далеких за змістом, самостійно визначивши їх спільну ознаку; розподілити слова на дві групи – «добре» та «погано» на основі протилежності характеристик тих предметів, явищ природи, дій, що вони позначають, обґрунтувати свою позицію та ін.

Знання можливостей забезпечення розвитку креативності учнів є

неодмінною складовою професійної підготовки сучасного вчителя.

**Список використаних джерел:**

1. Збарська О. Роль креативності у вищій освіті: сприяння інноваціям та критичному мисленню: презентація. *Розвиток креативності як ресурсу інноваційного потенціалу особистості: психолого-педагогічні аспекти: міжнародне підвищення кваліфікації (стажування) на базі Інституту креативного мислення “ОЗ КРЕДО”, США. Одеса, 2025.*

2. Павленко В.В. Роль підручника у розвитку креативності молодших школярів Українська полоністика: зб. наук. праць. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2014. Вип.11. С. 255-263. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/16760/1/1.pdf>

**СОКОЛОВА Ганна Борисівна**

**ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ЕМОЦІЙНОГО  
ІНТЕЛЕКТУ У ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ:  
РОЛЬ ТВОРЧОСТІ В ПЕДАГОГІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ**

Інноваційні підходи до формування емоційного інтелекту у дітей з особливими освітніми потребами відіграють ключову роль у їхньому розвитку та соціалізації. Емоційний інтелект визначає здатність людини розпізнавати власні емоції, керувати ними, а також розуміти почуття інших і взаємодіяти з оточуючими. Для дітей з особливими освітніми потребами цей аспект набуває ще більшого значення, оскільки такі діти часто мають труднощі у сприйнятті та вираженні емоцій, що може ускладнювати їхнє навчання та комунікацію. Сучасні інноваційні методи дозволяють створювати ефективні стратегії навчання, які сприяють розвитку емоційної сфери та покращують якість життя цих дітей. Особливе місце в цьому процесі займає творчість, яка є природним засобом вираження емоцій, самопізнання та встановлення соціальних зв'язків [1, 3].

Одним із головних підходів у розвитку емоційного інтелекту є застосування арт-терапії, яка включає різні форми творчості: малювання, музику, театр, літературну творчість та інші засоби самовираження. Арт-терапія дозволяє дітям з особливими освітніми потребами безпечно та комфортно виражати свої почуття, навіть якщо вони не можуть висловити їх вербально. Наприклад, музична терапія допомагає дітям із розладами спектра аутизму адаптуватися до навколишнього середовища, оскільки ритмічні та мелодійні структури сприяють розвитку комунікативних навичок і саморегуляції. Малювання та ліплення, у свою чергу, дозволяють дітям передавати свої внутрішні переживання через візуальні образи, що зменшує рівень тривожності та допомагає опрацьовувати негативні емоції. Театральна діяльність сприяє розвитку емпатії та навичок міжособистісного спілкування, адже під час гри діти навчаються розуміти та відчувати емоції інших людей [2].

|                                                                                                                                                                           |     |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| <b>САВЧУК Олена Петрівна</b> Професійна підготовка здобувачів вищої освіти за спеціальністю 014 Середня освіта (трудове навчання та технології)                           | 377 |
| <b>СЕВЕРИНЮК Тетяна Олександрівна</b> Застосування методу мозкового штурму як чинника розвитку креативності здобувачів вищого навчального закладу                         | 382 |
| <b>СИЧОВА Тетяна Олександрівна</b> Шляхи збільшення креативності при викладанні вищої математики                                                                          | 386 |
| <b>СКОРОМНА Маріанна Володимирівна</b> Основи креативного мислення учнів                                                                                                  | 389 |
| <b>СМЕТАНКІНА Наталя Володимирівна</b> Розвиток креативних навичок у студентів технічного університету                                                                    | 393 |
| <b>СОКАЛЬ Марія Анатоліївна</b> Проєктування креативного навчання в дизайні уроків мови і літератури в початковій школі                                                   | 395 |
| <b>СОКОЛОВА Ганна Борисівна</b> Інноваційні підходи до формування емоційного інтелекту у дітей з особливими освітніми потребами: роль творчості в педагогічній діяльності | 397 |
| <b>СОРОКА Лариса Миколаївна</b> Креативність як фактор конкурентоспроможності випускників закладів вищої освіти на ринку праці                                            | 400 |
| <b>СТРЕЛЬНИКОВА Олена Олександрівна</b> Розвиток креативного мислення студентів у процесі вивчення вищої математики                                                       | 402 |
| <b>СУРІЛОВА Анастасія Олегівна</b> Креативний підхід до вирішення правових колізій у Міжнародному морському праві                                                         | 408 |
| <b>ТЕРЛЕЦЬКА Наталя Миколаївна</b> Розвиток креативності як складової професійної діяльності вихователів                                                                  | 412 |
| <b>ТІТАРЕНКО Світлана Анатоліївна</b> Психолого-педагогічні умови формування креативного потенціалу особистості                                                           | 417 |
| <b>ТРУБИЦИНА Ольга Михайлівна</b> Розвиток креативного мислення як ключової компетенції студентів у ЗВО                                                                   | 421 |
| <b>ТРУШЕВИЧ Ганна Богданівна</b> Імідж та репутація лідера в організації: вплив креативного мислення як інструменту формування                                            | 425 |
| <b>УЛЬЯНОВА Тетяна Юрївна</b> Роль креативності у вищій освіті                                                                                                            | 427 |
| <b>УСКОВА Лілія Миколаївна</b> Креативність викладача як стратегія розвитку професіоналізму                                                                               | 431 |
| <b>ФЕДОРЕНКО Андрій Андрійович</b> Педагогічних умов у процесі формування наскрізних умінь у молодших школярів в умовах позашкільних навчальних закладах                  | 434 |
| <b>ФЕДОРЕЦЬ Микола Олександрович</b> Розвиток музично-творчих здібностей молодших школярів як засіб формування їхньої креативності                                        | 437 |